

Protokoll till ILO:s konvention om arbetarskydd och arbetsmiljö m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar arbetsmarknadsutskottet regeringens proposition 2006/07:44 *2002 års protokoll till ILO:s konvention om arbetarskydd och arbetsmiljö m.m.* I propositionen föreslås riksdagen godkänna ILO-protokollet. Regeringen redogör i propositionen också för tre antagna ILO-rekommendationer och informerar om 36 ILO-rekommendationer som har återkallats.

En motion har väckts med anledning av propositionen.

Utskottet delar regeringens bedömning att bestämmelserna i protokollet, efter att Försäkringskassan gjort en mindre justering i en blankett för anmälan av arbetsskada, uppfylls av det befintliga svenska regelverket. Riksdagen föreslås godkänna protokollet. Utskottet anser inte att de tre rekommendationerna föranleder någon åtgärd och avstyrker motionen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	7
2002 års protokoll till ILO:s konvention (nr 155) om arbetarskydd och arbetsmiljö	7
Kooperativa och sociala företag m.m.	8
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Propositionen	10
Följdmotion	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **2002 års protokoll till ILO:s konvention (nr 155) om arbetarskydd och arbetsmiljö**

Riksdagen godkänner protokollet. Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:44.

2. **Kooperativa och sociala företag m.m.**

Riksdagen avslår motion 2006/07:A25.

Stockholm den 13 mars 2007

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Catharina Elmsäter-Svärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven-Erik Österberg (s), Tomas Tobé (m), Sylvia Lindgren (s), Annika Carlsson (c), Lars Lilja (s), Eva Flyborg (fp), Maria Öberg (s), Jan Ericson (m), Désirée Pethrus Engström (kd), Ann-Christin Ahlberg (s), Hans Backman (fp), Ulf Holm (mp), Sven Yngve Persson (m), Reza Khelili Dylami (m), Jennie Nilsson (s) och Torbjörn Björlund (v).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2006/07:44 där regeringen föreslår att riksdagen ska godkänna 2002 års protokoll till ILO:s konvention (nr 155) om arbetarskydd och arbetsmiljö.

I propositionen lämnar regeringen även en redogörelse för tre ILO-rekommendationer: rekommendationen (nr 193) om främjande av kooperativ, rekommendationen (nr 194) om förteckning över arbetssjukdomar och rekommendationen (nr 195) om utveckling av människors resurser. Slutligen informerar regeringen om återkallandet av 36 ILO-rekommendationer.

Regeringen har remitterat de fyra antagna instrumenten till den treparts-sammansatta ILO-kommittén, som i sin tur inhämtat yttranden från berörda myndigheter och organisationer i respektive fråga.

En motion har väckts med anledning av propositionen.

Bakgrund

Genom anslutningen till Nationernas förbund år 1920 blev Sverige medlem av Internationella arbetsorganisationen (ILO), vilken sedan år 1946 är FN:s fackorgan för bl.a. arbetslivsfrågor. ILO:s beslutande församling – Internationella arbetskonferensen – sammanträder i regel en gång per år. Arbetskonferensen kan besluta om internationella konventioner, som blir bindande för de medlemsstater som ratificerar konventionen. Konventionerna kan kompletteras med protokoll, vilka också kräver ratifikation för att vara bindande. Arbetskonferensen kan även besluta om rekommendationer, avsedda att övervägas vid lagstiftning eller på annat sätt, men utan den bindande karaktär som en ratificerad konvention har.

Enligt ILO-stadgans artikel 19 är en medlemsstat skyldig att inom högst 18 månader efter att arbetskonferensens session avslutats förelägga sin lagstiftande församling (eller motsvarande) antagna konventioner och rekommendationer för lagstiftning eller andra åtgärder. För konventioner gäller dessutom att de måste godkännas av den lagstiftande församlingen (eller motsvarande) för att instrumentet ska kunna ratificeras.

Stadgans krav innebär i det svenska fallet att om regeringen anser att Sverige bör ratificera en konvention eller ett protokoll till en konvention måste instrumentet, innan ratifikation kan ske, föreläggas riksdagen i en proposition för godkännande. Så är fallet när det gäller 2002 års protokoll till ILO:s konvention (nr 155) om arbetarskydd och arbetsmiljö. Om regeringen *inte* förordar ratifikation av en konvention eller ett protokoll som antagits av arbetskonferensen, måste instrumentet ändå föreläggas riksdagen

gen, men detta kan ske i form av en skrivelse. Rekommendationer, vilka inte är föremål för ratifikation och därför inte kräver riksdagens godkännande, kan också föreläggas riksdagen i skrivelseform.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen redogör regeringen dels för det protokoll till ILO:s konvention nr 155 som riksdagen föreslås godkänna, dels för övriga ILO-instrument som regeringen väljer att vid samma tillfälle informera riksdagen om och som enligt regeringens bedömning inte föranleder någon åtgärd.

2002 års protokoll till ILO:s konvention (nr 155) om arbetarskydd och arbetsmiljö

Konventionen (nr 155) och den kompletterande rekommendationen (nr 164) om arbetarskydd och arbetsmiljö antogs av Internationella arbetskonferensen 1981. Instrumenten anmälades för riksdagen genom proposition 1981/82:166 och konvention nr 155 ratificerades av Sverige 1982. Konventionen har numera ratificerats av 47 medlemsländer.

Vid Internationella arbetskonferensens session år 2002 antogs bl.a. det protokoll till konventionen som nu föreläggs riksdagen. Protokollet, som är uppdelat i fyra delar, preciserar de bestämmelser om anmälan och registrering av arbetsolyckor och arbetssjukdomar som finns i konventionens artikel 11.

Del I innehåller definitioner av de i protokollet använda uttrycken "olycksfall i arbetet", "arbetssjukdom", "tillbud" och "färdolycka till eller från arbetet" (art. 1). *Del II* i protokollet innehåller bestämmelser om krav och förfaranden som gäller registrering och anmälan av olycksfall i arbetet, arbetssjukdomar och, om skäligt, tillbud, färdolyckor till eller från arbetet och misstänkta fall av arbetssjukdomar (art. 2). Arbetsgivarens ansvar att registrera och anmäla olycksfall i arbetet, arbetssjukdomar och, om skäligt, tillbud, färdolyckor till eller från arbetet och misstänkta fall av arbetssjukdomar preciseras (art. 3 resp. 4). Vidare anges de uppgifter som ska ingå i anmälan (art. 5). *Del III* i protokollet avser utformningen av den nationella statistiken som ska offentliggöras årligen (art. 6) och upprättas enligt senast fastställda internationella klassificeringssystem (art. 7). *Del IV* innehåller bestämmelser om ratifikation (art. 8) och uppsägning (art. 9).

Protokollet har hittills ratificerats av tre medlemsländer.

Övrigt

I propositionen redogör regeringen även för tre rekommendationer och informerar om återkallandet av 36 ILO-rekommendationer.

Rekommendationen (nr 193) om främjande av kooperativ antogs av arbetskonferensen år 2002. Rekommendationen innehåller bl.a. en uppmaning till regeringarna att utforma ett politiskt och juridiskt ramverk som är förenligt med kooperativens karaktär och funktion, så att villkoren för kooperativa företag inte är mindre gynnsamma än de för andra former av företag och organisationer. Olika typer av statliga åtgärder för att stimulera kooperativt företagande, främst med inriktning mot utbildning och information, rekommenderas också.

Även *rekommendationen (nr 194) om förteckning över arbetssjukdomar* antogs av arbetskonferensen år 2002, i anslutning till det ovan nämnda protokollet. I rekommendationen sägs bl.a. att den nationella behöriga myndigheten bör upprätta en nationell förteckning över arbetssjukdomar, som kontinuerligt ses över och uppdateras enligt ILO:s gällande förteckning över arbetssjukdomar. Rekommendationen innehåller också en uppmaning att årligen tillställa Internationella arbetsbyrån övergripande statistik över olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar samt tillbud och färdolyckor till eller från arbetet.

Rekommendationen (nr 195) om utveckling av människors resurser antogs av arbetskonferensen år 2004. I rekommendationen understryks bl.a. medlemsstaternas ansvar att tillhandahålla undervisning och yrkesförberedande utbildning, i syfte att uppnå ökad anställbarhet och social inkludering. Man framhåller också vikten av kompetensutveckling, i samråd med och under medverkan av arbetsmarknadens parter.

Slutligen informerar regeringen om att Internationella arbetskonferensen vid sessionen år 2002 beslutade att *återkalla 20 tidigare ILO-rekommendationer*. Vid sessionen år 2004 fattades beslut om att *återkalla ytterligare 16 rekommendationer*.

Utskottets överväganden

2002 års protokoll till ILO:s konvention (nr 155) om arbetarskydd och arbetsmiljö

Utskottets förslag i korthet

Inga motioner har väckts med anledning av denna del av propositionen. Utskottet föreslår att riksdagen godkänner protokollet.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner 2002 års protokoll till ILO:s konvention (nr 155) om arbetarskydd och arbetsmiljö. I propositionen framhåller regeringen kunskap om orsakerna till arbetsolyckor och arbetssjukdomar som ett av de viktigaste instrumenten i det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Sådan kunskap ger arbetsgivaren en möjlighet att vidta åtgärder för att förhindra liknande händelser och är också en viktig utgångspunkt för tillsynsmyndighetens arbete. Regeringen menar att det är väsentligt att synliggöra olyckor och sjukdomar genom registrering och anmälan och att det därför är viktigt med regler på området, liksom med publicering av nationell statistik.

Efter en genomgång av protokollet i förhållande till svensk lagstiftning bedömer regeringen att protokollets bestämmelser redan uppfylls av nuvarande svenska regelsystem. På en punkt anser regeringen emellertid att det måste göras en mindre ändring för att uppfylla protokollets krav. För anmälningar av en arbetsskada används i Sverige en blankett från Försäkringskassan (FK 9210). För att fullt ut uppfylla kravet i protokollets artikel 5 bör en mindre justering göras i blanketten så att både arbetsgivarens och företagets namn alltid anges. Bristen i dagens blankett kan medföra att om uppgiften om arbetsgivare skiljer sig från uppgiften om företaget och denna i sin tur från uppgiften om arbetsstället där arbetsskadan skedde kan en lucka skapas gentemot de uppgifter som artikel 5 kräver. Försäkringskassan har meddelat regeringen att ändringen kommer att vidtas.

Sammanfattningsvis gör regeringen bedömningen att Sverige med den nämnda ändringen i Försäkringskassans blankett lever upp till de krav som anges i protokollet och därför kan ratificera det nu.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill med anledning av 2002 års protokoll till ILO:s konvention (nr 155) om arbetarskydd och arbetsmiljö framhålla att det förebyggande arbetet för att förhindra ohälsa och olycksfall ska vara en central kompo-

nent i strävan efter en god arbetsmiljö på svenska arbetsplatser. Även i EG-kommissionens nyligen presenterade arbetsmiljöstrategi för perioden 2007–2012 betonas vikten av en aktivt förebyggande arbetsmiljöpolitik.

Kunskap om orsakerna till arbetsolyckor och arbetssjukdomar är en av de viktigaste faktorerna i sådant förebyggande arbetsmiljöarbete. Utskottet välkomnar därför att ILO genom beslutet om det här behandlade protokollet påskyndar att organisationens medlemsstater inför rutiner för registrering och anmälan av arbetsolyckor och arbetssjukdomar. Det är också betydelsefullt att möjligheten att ta del av internationella erfarenheter kan förbättras, genom att protokollet ställer krav på att nationell statistik över arbetsolyckor och arbetssjukdomar sammanställs och publiceras i alla länder på ett så enhetligt sätt som möjligt.

Liksom regeringen gör utskottet bedömningen att Sverige, efter att Försäkringskassan gjort en smärre justering, nu uppfyller bestämmelserna i protokollet. Det är därför utskottets uppfattning att protokollet kan och bör ratificeras. Utskottet tillstyrker regeringens förslag (prop. 2006/07:44) om att riksdagen ska godkänna 2002 års protokoll till ILO:s konvention (nr 155) om arbetarskydd och arbetsmiljö.

Kooperativa och sociala företag m.m.

Utskottets förslag i korthet

En motion, som väckts med anledning av den del av propositionen som gäller rekommendation (nr 193) om främjande av kooperativ, avstyrks.

Propositionen

När det gäller *rekommendationen (nr 193) om främjande av kooperativ* framför regeringen att åtgärder för att främja kooperativ bör vidtas parallellt med eller ingå i åtgärder för att främja andra företagsformer, särskilt åtgärder som avser tjänster till små företag eller regional- och arbetsmarknadspolitik. Regeringen anser inte att rekommendationen föranleder några särskilda åtgärder.

Gällande *rekommendationen (nr 194) om förteckning över arbetssjukdomar* konstaterar regeringen att flertalet av instrumentets artiklar inte är aktuella för svensk del, eftersom Sverige tillämpar ett bredare, generellt arbetsskadebegrepp och inte en förteckning, på det sätt som förutsätts i rekommendationen. Rapportering av arbetsskadestatistik till ILO sker också redan varje år. Rekommendationen föranleder således, enligt regeringens mening, inga ytterligare åtgärder.

Regeringen anser slutligen att de nuvarande svenska politiska ambitionerna gällande utbildning, livslångt lärande och entreprenörskap ligger i linje med *rekommendationen (nr 195) om utveckling av människors resurser*. Rekommendationen pekar således inte, enligt regeringens mening, ut några nya områden för åtgärder för Sveriges del.

Motionen

I motion 2006/07:A25 av *Stefan Wikén m.fl. (s)* instämmer motionärerna i budskapet i rekommendationen (nr 193) om främjande av kooperativ. De säger sig inte dela regeringens uppfattning att rekommendationen inte föranleder några åtgärder. I motionen föreslås bl.a. översyn av lagen om ekonomiska föreningar och tillsättande av en ny kooperationsutredning. Motionärerna framhåller också vikten av att utveckla det sociala företaget.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening kan kooperativa företag ses som ett bra komplement till andra företagsformer. Staten främjar också kooperativt företagande genom statsbidrag via Nutek till lokala kooperativa utvecklingscentrum (LKU), som bedriver rådgivning till entreprenörer som vill starta näringsverksamhet i kooperativ form. Utskottet vill samtidigt understryka att staten måste förhålla sig neutral i sin behandling av olika företagsformer. Kooperativa företag bör därför vare sig missgynnas eller gynnas i förhållande till andra typer av företag.

I motionen berörs även s.k. sociala företag, som ofta bedrivs i kooperativ form. Utskottet noterar att motioner om sociala företag är planerade att behandlas i andra sammanhang av såväl arbetsmarknadsutskottet som näringsutskottet senare under detta riksmöte. Med anledning av motion 2006/07:A25 vill utskottet ändå framhålla att sociala företag kan fylla en viktig funktion när det gäller att underlätta inträde i arbetslivet för de människor som kan bedömas ha svårast att klara konkurrensen på den reglerade arbetsmarknaden. Genom att mobilisera de berörda personerna efter deras olika förutsättningar, kan socialt företagande bidra till att skapa både en egen försörjning och del i en social arbetsgemenskap. Därmed kan också samhällsvinster uppstå, i form av ökade skatteintäkter och minskade utgifter. Även på denna punkt vill utskottet emellertid betona vikten av att verksamheten får en sådan form att inte andra företag missgynnas på ett sätt som inte är godtagbart. Med det sagda anser utskottet att rekommendation (nr 193) om främjande av kooperativ inte föranleder någon vidare åtgärd och att motion 2006/07:A25 kan avslås.

Även vad gäller de båda andra rekommendationer som redovisas i propositionen delar utskottet regeringens bedömning att de inte föranleder någon åtgärd.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2006/07:44 2002 års protokoll till ILO:s konvention om arbetarskydd och arbetsmiljö m.m.:

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner 2002 års protokoll till ILO:s konvention (nr 155) om arbetarskydd och arbetsmiljö.

Följdmotion

2006/07:A25 av Stefan Wikén m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kooperativt företagande och social ekonomi.